

6331 SAYILI KANUN VE İLGİLİ MEVZUAT UYARINCA İŞYERİNİN GİRDİĞİ TEHLİKE SINIFININ BELİRLENMESİ

1. İŞYERİ TANIMI

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 3/1(h) bendinde işyeri, mal ve hizmet üretmek amacıyla maddi olan veya olmayan unsurlar ile çalışanın birlikte örgütlendiği, işverenin işyerinde ürettiği mal ve hizmet ile nitelik yönünden bağlılığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen işyerine bağlı yerler ile dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden ve mesleki eğitim yerleri ve avlu gibi diğer eklentiler ve araçları da içeren organizasyon şeklinde tanımlanmıştır.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'na göre işyeri fiziki bir birimi ifade etmektedir.

6331 sayılı Kanun işyerleri arasında asıl işyeri, bağlı işyeri ilişkisi olup olmamasıyla değil, belirli fiziki birim içerisinde mevcut tehlike, risk ve alınacak önlemlerle ilgilidir. Dolayısıyla 6331 sayılı Kanun'a 4857 sayılı Kanun'dan alınmış olan tek bir işyeri bütünlüğüne dahil olma kavramının, 6331 sayılı Kanun bakımından hiçbir anlamı ve değeri bulunmamaktadır.¹

Anılan Kanunun uygulanmasında; işyerinin hangi tehlike sınıfına gireceği, risklerin belirlenmesi, alınacak iş sağlığı ve iş güvenliği önlemleri, bulundurulacak iş sağlığı ve güvenliğiyle görevli personel, verilecek eğitimlerin içeriği ve bir dizi iş sağlığı ve güvenliği sorunu hep bir fiziki birim esas alınmak suretiyle belirlenir.²

Nitekim, İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği'nin 9 uncu maddesinin 3 üncü fıkrasına göre, işyerinde birbirinden farklı işlerin yürütüldüğü bölümlerin bulunması halinde risklerin belirlenmesi ve analizinin her bir bölüm için ayrı ayrı tekrarlanacağı vurgulanmıştır.³

2. TEHLİKE SINIFI KAVRAMI

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 3/1(r) bendinde tehlike sınıfı kavramı, "İş sağlığı ve güvenliği açısından, yapılan işin özelliği işin her safhasında kullanılan veya ortaya çıkan maddeler, iş ekipmanı, üretim yöntem ve şekilleri, çalışma ortam ve şartları ile ilgili diğer hususlar dikkate alınarak işyeri için belirlenen tehlike grubu" olarak tanımlanmıştır.

Yukarıda yer alan tanıma göre, tehlike sınıfının belirlenmesinde; yapılan iş, işin yapımında kullanılan maddeler ve ekipman, üretim sonucu ortaya çıkan maddi çalışma ortamı ve koşulları gibi unsurlar etkindir.

İşyerleri tehlike sınıfına göre; az tehlikeli, tehlikeli ve çok tehlikeli sınıflarına ayrılmıştır.

¹ A.g.e.S.29

² Ö.Ekmekçi, A.K.Akputat, A.L.Akdeniz, İş Sağlığı ve Güvenliği Hukuku, Oniki Levha 2022,S.29

³ A.g.e.S.29

3. İŞYERİNİN GİRDİĞİ TEHLİKE SINIFININ ÖNEMİ

6331 sayılı Kanun'un, büyük bölümünün uygulanmasında işyerinin girdiği tehlike sınıfı esas önem arz etmektedir.

6331 sayılı Kanun ve ilgili mevzuata göre; İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili yükümlülükler tehlike sınıflarına göre düzenlenmiştir.

Bu çerçevede aşağıda sıralanan yükümlülüklerde işyerinin girdiği tehlike sınıfının belirlenmesi önem taşımaktadır:

- I. İş güvenliği uzmanlarının ve işyeri hekimlerinin görevlendirilmesi ve çalışma sürelerinin belirlenmesinde,
- II. İş güvenliği uzmanlığı veya işyeri hekimliği bakımından belirlenen niteliklere ve gerekli belgeye sahip olan işveren veya işveren vekili tarafından işi sağlığı ve güvenliği hizmet verilmesinde,
- III. Diğer sağlık personelinin görevlendirilmesinde,
- IV. İşverenlere iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinde destek sunulmasında,
- V. İşyeri sağlık ve güvenlik birimi kurulması yükümlülüğünün belirlenmesinde,
- VI. İlk yardımcı sayısının belirlenmesinde ve ilk yardımcı hariç olmak üzere destek elamanlarının görevlendirilmesi ve sayısının belirlenmesinde,
- VII. Acil durum planlarının yenilenme döneminde,
- VIII. Sağlık muayenelerinin dönemlerinde,
- IX. İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin süresi ve yenilenme dönemlerinde,
- X. Başka işyerlerinden çalışmak üzere gelen çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimi almadan işe başlatılmalarında,
- XI. Özel durumlar dışında iş sağlığı ve güvenliği kurulunun olağan toplantı zamanlarının belirlenmesinde,
- XII. İşyerinde yapılan teftişlerde İş Müfettişleri tarafından işin durdurulmasında,
- XIII. 6331 sayılı Kanun kapsamında uygulanacak idari para cezalarının belirlenmesinde.

4. İŞYERİ TEHLİKE SINIFININ BELİRLENMESİ

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun "Tehlikeli Sınıfın Belirlenmesi" kenar başlıklı 9 uncu maddesinde, "İşyeri tehlike sınıfları; 31/05/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 83 üncü maddesine göre belirlenen kısa vadeli sigorta kolları prim tarifesi de dikkate alınarak, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü'nün Başkanlığında ilgili taraflarca oluşturulan komisyonun görüşleri doğrultusunda, Bakanlıkça çıkarılacak tebliğ ile tespit edilir. **İşyeri tehlike sınıflarının tespitinde o işyerinde yapılan asıl iş dikkate alınır.**" düzenlemesi yer almaktadır.

5510 sayılı Kanunun 83 üncü maddesi 10/01/2013 tarih ve 6385 sayılı Kanunun 10 uncu maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

Öte yandan 6331 sayılı Kanunun 9 uncu maddesine dayanılarak ve 26/12/2012 günlü 28509 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliği yürürlüğe girmiştir.

İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliğinin 1 inci maddesine göre, İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 9 uncu maddesi uyarınca işyerlerinin iş sağlığı ve güvenliği açısından yer aldığı tehlike sınıfları, tebliğe ekli olan Ek-1'de yer alan İşyeri Tehlike Sınıfları Listesinde belirtilmiştir.

Liste Ek-1'de yer verilen tehlike sınıfları NACE Rev.2-Altılı Ekonomik Faaliyet Sınıflaması esas alınarak hazırlanmıştır. Bu listede hangi işlerin hangi tehlike sınıfında yer aldığı düzenlenmiştir.

İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliğinin 2 nci maddesinde;

"(1) Tehlike sınıfının tespitinde bir işyerinde yürütülen asıl işin tehlike sınıfı dikkate alınır.

(2) İşveren asıl iş faaliyet değişikliğini en geç bir ay içerisinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bildirir.

(3) Asıl işin tayininde tereddüde düşülmesi halinde işyerinin kuruluş amacına bakılır. İş yerinde birden fazla asıl iş tanımına uygun faaliyetin yürütülmesi halinde, bu işlerden tehlike sınıfı yüksek olan iş esas alınır. 6331 sayılı Kanun'un işyeri tanımına giren işyerlerinde yapılan asıl işin yanında veya devamı niteliğinde faaliyet alanının genişletilmesi halinde o işyerinde bu fıkrafta esas alınan kurala göre belirlenir." hükmü yer almaktadır.

Söz konusu düzenlemeye göre, 6331 sayılı Kanun uygulaması bakımından işyeri içerisinde birden fazla işin görülmesi halinde, işyerinin tehlike sınıfı işyerinde yürütülen asıl işin tehlike sınıfı dikkate alınarak belirlenir.

6331 sayılı Kanun'un işyeri tanımına giren işyerlerinde yapılan asıl işin yanında veya devamı niteliğinde faaliyet alanının genişletilmesi halinde de aynı şekilde o işyerinde tehlike sınıfı en yüksek olan işe göre belirlenecektir.

5. İŞYERİ TEHLİKE SINIFINA İTİRAZ

İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliğinin 3 üncü maddesi uyarınca, işyeri tehlike sınıfına yapılan itirazlar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca değerlendirilir.

Tehlike sınıfına itiraza ilişkin değerlendirme, Bakanlık tescil kayıtları üzerinden ve işyerinin tesciline esas alınan asıl iş dikkate alınarak sonuçlandırılır.

Gerekli görülmedikçe işyerlerinde yapılan asıl işe ilişkin inceleme yapılmaz.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca yapılan denetim ve incelemelerde işyerinde yapılan asıl işin tescil kayıtlarından farklı olması halinde, denetim ve incelemeye ilişkin kayıtlar dikkate alınarak işyeri tehlike sınıfı yeniden belirlenebilir.

Alınan karar işyerine tebliğ edilir.

Kararın işyerinin tehlike sınıfı değişikliğine neden olması halinde tehlike sınıfının gerektirdiği iş ve işlemleri, işverenler 90 gün içinde yerine getirmek ve İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğüne bildirmek zorundadır.

İşyeri Tehlike Sınıfları Listesindeki faaliyet kodunun tehlike sınıfına ait itirazlardan, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından oluşturulacak Komisyonunda alınacak karar sonucunda, itiraza ilişkin faaliyet kodunun tehlike sınıfının değişmesi halinde söz konusu Tebliğde gerekli değişiklik yapılır.

BARIŞ ERDEM DANIŞMANLIK İŞ HUKUKU EKİBİ

